

*С.М. Гольцова, канд. екон. наук, доц.,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”*

МЕТОДИКА РОЗРОБКИ ЕЛЕМЕНТІВ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Бухгалтерський облік в Україні регулюється державою з метою створення єдиних правил ведення обліку і складання звітності для всіх підприємств. Важливим інструментом реалізації державного регулювання системи бухгалтерського обліку є облікова політика підприємства. Вона є правовою основою роботи бухгалтера і важелем управління обліковим, контрольним та аналітичним процесами.

Основу формування облікової політики становлять об'єкти та елементи. Об'єкти облікової політики – це складові частини активів і пасивів, витрати, доходи та фінансові результати. Стосовно трактування поняття “елемент облікової політики” серед авторів публікації немає єдиної думки.

В основу власної думки ми покладаємо визначення облікової політики в чинному законодавстві: облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності. Елементи облікової політики, на наш погляд, – це конкретні принципи, методи і процедури для ведення обліку, складання та подання фінансової звітності за кожним її об'єктом. Інакше кажучи, елементи облікової політики – це складові, які потрібно відобразити в наказі про облікову політику. Перелік складових за кожним об'єктом облікової політики формується на основі П(С)БУ та інших нормативно-правових актів.

Слід підкреслити, що зовнішній користувач фінансовими звітами може визначитись з обліковою політикою підприємства, ознайомившись з відповідним наказом про її концепцію. Тому в наказі про облікову політику слід дотримуватись більш повного відображення її елементів. У цьому полягає мета методики розробки елементів облікової політики.

Для досягнення мети потрібно ретельно опрацювати норми відповідного стандарту та інших нормативних документів. Насамперед до переліку елементів включаємо ті пункти стандарту, в яких містяться альтернативні підходи до вибору принципів, методів і процедур ведення обліку. Наприклад, у П(С)БУ 9 “Запаси” альтернативними нормами є:

- пункт 7, який передбачає вибір одиниці бухгалтерського обліку запасів (їх найменування або однорідна група);
- пункт 9, який передбачає вибір способу розподілу транспортно-заготівельних витрат (прямий або непрямий);
- пункти 16-22, які передбачають вибір методів оцінки і списання виробничих запасів (ідентифікованої собівартості, середньозваженої собівартості, ФІФО, нормативних витрат, ціни продажу).

Крім того, даний стандарт вимагає визначення таких елементів облікової політики запасів:

- порядок відображення в обліку запасів, що не принесуть підприємству економічної вигоди в майбутньому (п. 5);
- основні критерії визначення малоцінних та швидкозношуваних предметів (п. 6);
- порядок списання вартості МШП при їх передачі в експлуатацію та оперативного кількісного обліку таких предметів за місцями експлуатації і відповідальними особами протягом строку їх фактичного використання (п. 23).

При виборі методу оцінки запасів, які вибувають, треба проаналізувати переваги та недоліки кожного методу, обґрунтувати доцільність вибраного методу, зробити розрахунки впливу його використання на фінансовий результат діяльності підприємства.

Таким чином, у процесі розробки облікової політики або її удосконалення рекомендуємо бухгалтеру підготувати перелік її елементів, які повинні бути відображені у внутрішньому нормативному документі – наказі про облікову політику.